

Funktioteoria I — Harjoitus 6 (19. 10. 2009)

1. Tarkastellaan rationaalifunktiota

$$f(z) = \frac{z}{z^2 + 1}.$$

Miten f on määriteltävä nimittäjän nollakohdissa ja pisteessä ∞ , jotta siitä tulee meromorfinen koko laajennetussa tasossa $\overline{\mathbb{C}}$? Mitkä ovat sen navat? Missä pisteissä f on peräti konforminen?

2. Tutki, onko funktiolla e^z raja-arvoa (kompleksiluku tai ∞), kun $z \rightarrow \infty$. Entä funktiolla $z + e^z$?
3. Olkoot $f: U \rightarrow V$ ja $g: V \rightarrow W$, jossa U, V ja W ovat avoimia laajennetussa tasossa $\overline{\mathbb{C}}$. Näytä, että jos f on analyyttinen tai meromorfinen (vast. konforminen) pisteessä $z_0 \in U$ ja sama pätee g :lle pisteessä $f(z_0)$, niin $g \circ f$ on analyyttinen tai meromorfinen (vast. konforminen) pisteessä z_0 .

[Ketjusäännön 3.8 seurauksena tiedämme tämän siinä tapauksessa, että pisteet $z_0, f(z_0)$ ja $g(f(z_0))$ ovat kompleksilukuja. On näytettävä sama asia, kun yksi tai useampi näistä on ∞ . Riittää kun tarkastelet huolellisesti pari kolme tapausta.]

4. a) Osoita, että kompleksitasossa $\mathbb{C}$ jokaisella rajoitetulla jonolla on suppeneva osajono. [Jono (z_n) on rajoitettu joss $\sup_n |z_n| < \infty$. Ota lähtökohdaksi tieto, että $\mathbb{R}$:ssä rajoitetuilla jonoilla on suppeneva osajono.]
b) Osoita, että laajennettu taso $\overline{\mathbb{C}}$ on (jono)kompakti: siellä jokaisella jonolla (z_n) on suppeneva osajono. Tee tämä ”suoraan” menemättä Riemannin pallolle ja $\mathbb{R}^3$:een.
5. Etsi Möbius-kuvaus, joka on tason kierto 90 asteen verran vastapäivään pisteen $z = i$ ympäri. Mitkä kaksi laajennetun tason pistettä pysyvät tässä paikoillaan?

6. Olkoon

$$f(z) = \frac{az + b}{cz + d}$$

mielivaltainen Möbius-kuvaus. Näytä, että se voidaan lausua yhdisteenä siirroista $z \mapsto z + \alpha$ ($\alpha \in \mathbb{C}$), multiplikaatioista $z \mapsto \alpha z$ ($\alpha \neq 0$) ja inversioista $z \mapsto 1/z$. [Tarkastele erikseen tapaukset $c = 0$ ja $c \neq 0$.]

1. kurssikoe järjestetään keskiviikkona 21.10. kello 15.15–17.15 salissa CK112. Koealueena ovat muistiinpanojen sivut 1–45 (viimeinen jakso otsikolla ”Möbius-kuvaukset”) lukuunottamatta sivujen 37–38 jaksoa ”Lisätietoa konformisuudesta” ja lisäksi harjoitukset 1–6.

Luennot ma 19.10. ja pe 23.10. normaalisti; ma kertausta ja mahdollisuus kysymyksiin.

Viikolla 26.10.–1.11. ei opetusta. Jatkamme ma 2.11. (harjoitukset ja luento).